

Dan poljoprivrednika u Sadovu – usjevi pogodni za alternativnu i ekološku poljoprivredu

Автор(и): Нора Иванова, Редактор Растителна Защита /РЗ/

Дата: 23.06.2025 Брой: 6/2025

Bugarski izbor žitarica, alternativnih usjeva i usjeva pogodnih za ekološku poljoprivredu predstavljen je na tradicionalnom Danu poljoprivrednika u Sadovu 30. svibnja 2025. Događaj se održava svake godine na Institutu za biljne genetičke resurse "Konstantin Malkov" (IPGR) i uspješno okuplja poljoprivrednike, partnere, znanstvenike, predavače iz Bugarske i inozemstva, doktorande i novinare na jednom mjestu.

Prof. dr. Yalcin Kaya, vodeći uzgajivač suncokreta iz Centra za istraživanje biljne selekcije na Tračkom sveučilištu u Edirneu, pozdravio je domaćine i goste Dana poljoprivrednika 2025. u ime Balkanske udruge sjemena.

Bili su prisutni i predavači iz Kazahstana, na stažiranju na IPGR-u u sklopu programa Bolashak 500 znanstvenika.

Nakon službenog otvaranja događaja od strane izvanredne prof. dr. Katje Uzundzhaliyev, direktorice IPGR-Sadovo, gosti su posjetili demonstracijsko polje i upoznali se s karakteristikama sorti pšenice, ječma, tritikalea, raži, zobi i zimske grahorice razvijenih na Institutu.

Ove godine, oko 90% usjeva u zemlji je u vrlo dobrom stanju s očekivanjima visokih prinosa, doznajemo od glavnog asistenta Ivana Aleksieva, koji je posljednjih tjedana uspio posjetiti razna polja kako u Južnoj Bugarskoj tako i u Dobrudži.

Institut za biljne genetičke resurse u Sadovu ima iskustva sa svim poljskim usjevima. Ovdje se nalazi Nacionalna banka gena sjemena, gdje se čuva više od 70.000 pristupa iz preko 600 biljnih vrsta, što zahtijeva od istraživača iz Sadova da budu upoznati s mnogim nepopularnim usjevima.

Danas raste interes za alternativne usjeve, koji ne samo da mogu biti vrijedan izvor hranjivih tvari za ljude i životinje, već se mogu uključiti i u nove programe sorti pogodne za promjenjive klimatske uvjete.

Alternativni usjevi Instituta za biljne genetičke resurse "Konstantin Malkov"

Ove godine, jedna od kultura koja je privukla pažnju gostiju svojim lijepo procvjetalim cvjetovima je lan. To je proljetna kultura, porijeklom iz Srednje Azije i Sredozemlja, koja zahtijeva prikladne pretkulture poput žitarica, kaže glavni asistent Aleksiev.

Njegova slaba otpornost na fuzarijsko uvenuće zahtijeva da se na isto polje u plodoredu vrati nakon 5-6 godina, jer to dovodi do takozvanog „zamora“ tla i značajnog smanjenja prinosa.

Lan se sije u ožujku, jer klija na 6-8 °C. Sjetva se obavlja u uskim redovima na dubini od 2-4 cm s normom sjetve od 8-12 kg/da.

Uljni lan se bere u jednom prolazu kombajnom, dok se vlaknasti lan bere posebnom strojem za vađenje lana koji snopove biljke.

Od glavnog asistenta Aleksieva doznajemo da je lan uljarica, vlaknasta kultura i međuusjev, pa se može koristiti i za ulje i za vlakna.

Laneno ulje, jedinstveno među biljnim uljima, sadrži Omega-3 masne kiseline, a kada tome dodamo kalij, magnezij, lecitin, cink, proteine, kao i vitamine B-grupe, postaje jasno zašto je tako korisno i traženo.

Druga kultura nepoznata našim poljoprivrednicima, omiljena hrana pčelama, je facelija. Vrlo je medonosna, ali može imati i dekorativne funkcije. Utvrđeno je da posjeduje karakterističnu aromu koja snažno privlači pčele, proizvodi mnogo nektara, a s jednog deka može se dobiti do 35 kg meda. Razdoblje cvatnje je dugo, do 40-45 dana.

Ova je kultura također izuzetno pogodna kao međusjev za zelenu gnojdbu. Karakterizira je brza početna stopa rasta, visok stupanj pokrivenosti površine tla i zasjenjenja, čime se snažno suzbija razvoj korova. Budući da se biljke potpuno smrznju kada su u naprednom razvoju, facelija je vrlo pogodna kao pokrovni usjev, nakon čega se čak može prakticirati izravna sjetva.

Facelija nije blisko povezana s ekonomski važnim usjevima i stoga nije prijenosnik važnih bolesti i štetnika, što je čini izvrsnom komponentom svakog plodoređa.

Kao medonosna kultura, ili za sjeme, facelija se sije krajem ožujka i travnja, a kao međusjev krajem srpnja i kolovoza. Sjetva je u uskim redovima, na dubini od 2-3 cm, a sjetvena norma je između 800 i 1200 g/da. Dozrijeva neujednačeno, pa se preporučuje započeti berbu kada prve zrele sjemenke počnu otpadati.

Krajem svibnja, na pokusnim poljima IPGR-a – Sadovo, vidjeli smo još jedan alternativni usjev – gorku grahoricu ili običnu grahoricu. To je jednogodišnja kultura iz porodice Fabaceae i uzgaja se u mediteranskoj regiji, zapadnoj i središnjoj Aziji, sjevernoj Africi i Americi.

Osim što je izvor proteina i omiljena hrana za životinje, ljekovito i potporno sredstvo za ljude, ova biljka obogaćuje tlo dušikom i izvrstan je izbor kao pretkultura za sjetvu ozimih žitarica. Gorka grahorica rano oslobađa površine, omogućujući njihovu ranu pripremu za ozime usjeve.

Nije slučajno da se sjeme ove kulture također čuva u podzemnom trezoru arhipelaga Svalbard, gdje se čuvaju uzorci najvrjednijih biljnih vrsta.

IPGR Sadovo također nudi širok izbor sorti zob i za različite namjene. Sorta Mina je proljetna gola zob. Ova kvaliteta sugerira njezinu upotrebu s vrlo dobrim rezultatima uglavnom kao dijetalnu hranu za ljude, a posljednjih godina golo zrno traže uzgajivači golubova. Sorta Kaloyan je ozima zob s pljevom, pogodna za upotrebu kao izvrsna krmna žitarica, za zelenu masu, te je izuzetno pogodna za ekološku poljoprivredu. Sorta IPGR Marina je prva bugarska ozima gola zob, koja kombinira prednosti već spomenutih sorti. Mogućnost sjetve u jesen daje joj velike prednosti u proljetnoj suši i izvrsnim hranjivim pokazateljima.

Dio otvorenog dana bila je i prezentacija ciljeva i rezultata postignutih u sklopu projekta "Proučavanje genetske raznolikosti vrsta *Aegilops* u flori Bugarske", financiranog od strane Fonda "Znanstvena istraživanja". Vrste *Aegilops*, koje su divlji srodnici pšenice, otporne su na različite stresne faktore poput suše i saliniteta. Mogu biti pogodni kandidati za križanje s krušnim pšenicama, kao i za formiranje novih oplemenjivačkih linija koje posjeduju visoku razinu tolerancije na sušu. Genotipovi vrsta mogu pružiti moguće izvore fizikalno-kemijskih kvaliteta za upotrebu u budućim oplemenjivačkim istraživanjima.

Tijekom otvorenog dana provedeno je i demonstracijsko prskanje usjeva dronom tvrtke DJI Agriculture, s mogućnošću autonomnog upravljanja putem umjetne inteligencije. Korištenje ove tehnologije dio je inteligentne poljoprivrede, projekta koji se provodi u Sadovu.

Summit Agro Rumunjska, podružnica za Bugarsku, dugogodišnji partner IPGR-a i glavni sponzor događaja, upoznao je goste sa svojim portfeljem proizvoda i inovativnim rješenjima za održivu poljoprivredu. Tvrtka usko surađuje sa znanosti ne samo u Bugarskoj već i globalno.

„Mi smo odani prijatelj svakom poljoprivredniku jer smo s njima od sjetve do žetve. Možemo ponuditi tehnologiju za svaku fazu na polju“, naglasio je Stefan Topalov, voditelj prodaje i ključnih kupaca za Južnu Bugarsku.

U svom portfelju, uz konvencionalnu zaštitu bilja, posljednjih 4-5 godina fokusirali su se i na ekološku poljoprivredu, što uključuje širok spektar ekoloških proizvoda te međusjeka i pokrovnih usjeka.

MeDi+R d.o.o. predstavio je organske proizvode i bakterije koje fiksiraju dušik.

